

RENAIXEMENT

ADHERIT A LA UNIO CATALANISTA

SURT ELS DIJOUS

VOLEM

La llengua Catalana amb caràcter oficial per totes nostres relacions inclús amb el Poder Central.

Corts Catalanes, per estatuir la legislació civil i per el règim intern de la Nacionalitat Catalana i per a ser arbitres de nostra administració.

Que siguin Catalans quants a Catalunya desempenyin càrrecs públics.

Fixar contribucions e impostos per contribuir als gastos generals de l'Estat en la proporció que correspongui a Catalunya.

Supressió de quintes o lleves i facultat de poder contribuir a la formació de l'exèrcit de l'Estat espanyol per medi de voluntaris o diners.

Essent Nacionalista l'acció que al nostre poble realitza la Unió Catalanista, tenen el dret i el dever de cooperar-hi tots els Catalans moguts per les aspiracions del nacionalisme Català, qualsevolga que siga llur pensar i sentir en matèries **religioses, polítiques o socials**.

Ja comencen a treure la pols de l'individu vot!

SENS una consciència intransigència envers l'hipertrofia del poble qui no viu sa vida, no hi pot haver una acció formal de redreçament patri i de millorament humà. Aquest axioma és indubitablement acceptat per tots els defensors dels principis nacionalistes d'arreu del món aon se tinga coneixement del problema de les patries naturals, o nacionalitats, oprimides. Catalunya, la Patria natural, o Nació, dels Catalans, oprimida per la força agarrotadora del'Estat espanyol, no viu la vida del seu franc voler. Tots els que havem polsat els batecs de la vida catalana, sabem prou bé això. No obstant, la llantia de la intransigència que en conclamació popular fou encesa, s'apaga depressa, depressa... i els agravis històrics són refermats pels agravis presents!

Es que'l poble catalanesc pert la seva sensibilitat?—Ha acabat la seva austera energia?

Tot podria ésser. Pero lo cert i segur és, que les modalitats sorgides en el catalanisme, són devingudes a relatives forces de política representativa, les quals han cregut convenient —i sembla que ho aconseguiràn— amainar tota intransigència, per santa i consciència que s'ha, i, més o menys traçudament anant encenent, encenent la llantia de l'oportunisme; car, amics, la intransigència és rigurosament antitètica a tota acció de política que fassi la viu viu, din-

tre l'actual governament oligarca i del favor regi.

Avui, per a ésser actual, se fa precis oblidar tot daler d'integres lliberacions, i devenir polític, ésser clàssicament polític i actuar de polític. Els que continúen mantenint-se amb la intransigència del clàssic i puritanista catalanisme, són befats i escarnits pels actualistes, qui amb ses plomes subtils i finíssimes els apel·len a tothora, «corcons, inútils, romàntics o vells «mottos».

El catalanisme purità «acció patriòtica i humaníssima» és la negació de l'individu que se colitza per un vot. La política—anc que sia política dels trànsfuges del puritanisme catalanista—la política, és sempre l'afirmació—car el crea—de l'individu que sols val a un vot.

Així la força austera de la intransigència conscienta, va transmigrant a l'acció de l'individu vot: de l'estatua a disposició de la faràndola representativa.

Per a poder ésser actual—fa pena—és precis ésser individu vot o dels que proclamen la bonesa de l'individu indeterminat,—ésser individu vot, és no ésser rès,—del ser inferior qui amb uns discursos efectistes, de miting electoral, forma el contingut del seu criteri, de aquest home-ximi que acomoda el seu ideal amb el resultat de l'escrutini.

Aquest és l'avenç moral, material i únic de la política, de la desvergonyida política que's titula ella mateixa suprema i deslliuradora, malgrat els fets palpables no's cansen de demostrar i evidenciar que la política anorrea la nostra vida col·lectiva i retrassa d'una manera llastimosa la obtenció de les efectives lliberacions, que no seràn pas assequibles, fins que sien catalanes les escoles aon rebin la seva ensenyança nostres infants; fins que sia catalanese al fons i en forma l'obrerisme de Catalunya! fins que allunyats tots els Catalans de les vanalitats personalistes, sapiguem consagrar-nos del tot en tot a l'acció social més àustera i més fortament agressiva, contra tot lo atentador a la personalitat de nostra Patria, fent de Catalunya un poble d'homes de llibertat, que judiquin, que posseeixin criteri, tinguin acció i sàpiguen exercitar drets i complir deures humans i patriòtics, aquells deures humans i patriòtics que indefectiblement han de fer frontollar i tirar per terra, lo que mai, pero mai! farà frontollar i enrunar l'individu vot, aquesta estatua a disposició del representativisme—potser seria millor dir jacobinisme—que ara, en aquests precisos dies, se la va espolsant, espolsant, fent-li recobrar els colors i formes que amb tant temps de no servir, s'havien anat desdibuixant sota una espessa capa polsosa, rònega, com la que's forma des-sobre de tota cosa llarg temps oblidada.

Esguards

AL marge de les festes hagudes a Saint-Remy en commemoració del cinquantenari de la composició musical de «Mireio», al marge de les festes de la Provença a honor i gloria de la llengua nacional, la nostra vida catalana hi posa un comentari un xic crudel, un xic mortificador per a nosaltres.

Mentres en Mistral és aclamat pel seu poble i «Mireio» canta en Provençal en la vall delitosa de Saint-Clair, en la ciutat cap i casal de la nostra patria, la llengua catalana se'ns enllota en les planes de periòdics professionals de la grolleria i del vici.

Companys, alerta! que'ns volen prostituir el principal veícol de la nostra nacionalització! Quan hem arribat a l'extrem d'embrutar amb interpretacions de burdell, frases i paraules nobles de la nostra parla; quan aquesta maula invadeix ja les converses particulars de

la ciutat i de fóra d'ella, tant entre els humils com — i més ignominiosament — entre els qui per la llur posició social s'haurien d'averkonyir de la llur incultura; quan... — cal dir-ho, perque és veritat — quan arribem a esmenar expressions dels nostres escrits per a no donar lloc a indignes interpretacions, cal cridar alerta, perque anem a l'empobriment i, en plena renaixensa, a la decadència de la nostra llengua.

No'ns espanta el relat de les passions de la vida ni de les llurs monstruoses perversions, mentres hi hagi una força esperitual, una ànima que les impulsi. No anem a anatemitzar les subtilitats i les picardies de llenguatge que són, un estil, part integrant de la vida plena de tota literatura. El nostre ample criteri accepta i vol per a la llengua catalana, totes les manifestacions del classicisme literari. Pero el que no podem acceptar ni voler per a aquesta llengua que estímem, és que s'intenti la seva prostitució fent-la verb traductor de grolleries indecentes en l'expressió de les quals ni la més lleu guspira del foc de l'esperit hi clareja.

Mireu que embrutint la llengua on s'encarna l'esperit del poble, es va a la mort de l'ànima popular, les vibracions de la qual arribaràn a no pendre estat perceptible, perque el llur medi d'expressió haurà perdut aquesta virtut de traduir amb puresa les admirables ingenuïtats, aquesta virtut que és el que fa estimable i fa immortal la llengua propia, la que porta en les seves modulacions el ressò de la terra.

Alerta, doncs, companys, i aprestem-nos a combatre aquest mal que'ns invadeix. No confiem en l'acció que en aquest sentit puguin empendre els governants de l'Estat espanyol; que, essent una obra descatalanitzadora, ells l'han de fomentar — com ja la fomenten amb la llur incalificable tolerancia — perque ella apaga en la joventut, tot el dalit per la conquesta dels ideals que seràn la mort per a ells i per a l'Estat que'ls aguanta.

Doncs armem-nos amb l'exemple del respecte que professen a la llengua propia els pobles que lluiten per al triomf de llur personalitat.

I aixís com aquesta Provença, germana nostra, posa en lloc d'honor els genis de la seva llengua, aclamant an En Mistral pels carrers de Saint-Remy, posseim-nos d'una nova ingenuïtat i aixequem la llengua catalana del fang ont els enemics de dintre casa la volen corrompre.

MAIG.

ENGLANTINES

VILATANA

Ja emboca al meu carrer. Bona arribada.
La colla dels novells, la colla nova
de Valls, que a Vilafranca i Vilanova
ha fet feina per tots prou alabada.

—La festa, sense ells, no és començada,—
sentim murmurà arreu per la gent jova
donant-ne aixís al món patenta prova
que encar portem al cor, viva, arrelada,

l'admiració per una costum belia
que enlaira i dignifica per lo noble,
cercant en tot lo seu fidels miralls,

i els homes selecciona i aparella
al ritme de la gralla, que és del poble,
l'enginy que aixeca als braus xiquets de Valls.

SALVADOR BORRUT I SOLER.

Un parèntesi a

“Coses de l'Ampurdà”

AMB la composició *La Musa Popular* terminem per ara, el poema *Coses de l'Ampurdà*, ja que se'ns han extraviat algunes altres composicions que hi teníem destinades. Creiem, no obstant, trobar-les dintre poc, i, llavors, les continuarem en les pàgines de nostre egregi RENAIXEMENT.

Siguent moltes les cartes de felicitació que havem rebut de joves i de vells, amb motiu de la publicació del nostre poema, ens complavem donant-los-hi les més corals mercès a tots per les seves frases de benevolensa patriòtica, doncs, al felicitar-nos a nosaltres, no se'ns felicita personal i únicament, sino que nosaltres hi veiem inclòs a tot el benemèrit i civilíssim esbarf de poetes i escriptors de casa nostra, quins, menyspreuant les corrents descatalanitzadores, s'han inspirat sempre en coses de la nostra Terra.

Avui, estimats lectors, sembla que tot lo que

respira a Catalanesc fa nosa an algú. Insensats! no veuen que la Patria no mort mai, i, aquesta, tard o d'hora 'ls maleirà com a fills indignes.

Costums, tradicions, comarques, tipus, i fins la llengua... és a dir, tot lo que constitueix el ser de la nostra raça, fa temps que's veu menyspreuat i escarnit des de les columnes de nostres primers periòdics catalans, sense que'ls seus directores, o els qui en llurs direccions imperen, procurin evitar tan gran desviament patriòtic.

No és el nostre propòsit molestar a ningú; emprò si que direm, que tant *La Veu* com *El Poble Català* en quals redaccions figuren companys nostres gens dubtosos, no deurien permetre que en ses columnes s'hi estampessin paraules molestoses per a nosaltres, aimadors constants de les coses de la terra. Si menyspreuen les coses que'ns caracteritzen, qu'ns quedarà per a demostrar que nosaltres som *nosaltres*? Si amb els vocables de la nostra llengua, per exemple, en tenim prou per expressar tot lo que sentim i lo que volem, per què's té de dir, des de *La Veu*, que Déu ens mana omplenar la nostra parla de *galicismes*? Si cada escriptor català cregués els concells d'en Xenius (que és qui, fa poc, això aconsellava), empleant en sos escrits un centenar, no més, de galicismes, com se trobaria llavors la nostra Llengua? Podríem dir que la nostra llengua és la llengua Catalana? I si la nostra llengua està composta de vocables exòtics, i el primer puntal de la patria és la llengua, com podrem dir, els Catalans, que tenim Patria?

Ah, lectors meus, lectors meus, quin mal més gran que s'ha fet a nostra Causa al permetre que's propagués la corrent descatalanitzadora!

En Maragall fou qui l'inicià vint anys enrra; i, fa poc, ell mateix tenia que renyar a sos deixebles, diguent-los-hi, des de *La Veu*: «Entenem-nos, deixebles meus, tan mateix en feu massa» Efectivament, n'heu fet massa. Fins el mateix escriptor Montolíu, qui és estat el més furibond contra el *ruralisme*, nervi de nostra raça, fins aquest mateix senyor, des de *La Vanguardia* té de dir a sos companys d'exotisme: «S'està fent un abús intolerable de vocables nous, com *morna*, *pietosa*, *vitralla*, etc. etc.» I, naturalment, és lo que devia succeir: cada escriptor, creient-se amb el dret de poder introduir paraules noves, a l'últim, seràn tantes i tantes les paraules inconegudes dels

innovadors, que ni'ls mateixos mestres que les han aconcellades les arribaràn a entendre. I això succeeix en tot l'ordre de les coses. Una innovació quan és genial, pot ser acceptable; emprò aconcellar a tothom quei n'novi, és aconcellar el desordre.

En Maragall, qui era un periodista notable, va començar a destruir la frase catalana per la exòtica, i aquesta innovació que a molts fascinava, i que a nosaltres ens omplenava de dolor, conreuada per ell, amb l'art que ell sabia fer-ho, fins podia ésser perdonable, doncs era una nota de color encastada a nostra literatura, mes aconcellar a que ho fassi tothom, com s'està fent avui, i tractar d'incivils a tots els qui no havem volgut seguir-los, és el més grans dels suicidis...

Are que vé al cas, recordarem un conte ben apropiat:

«Veus aquí que hi havia una família molt aficionada a les flors. El seu jardí era un gust de veure'l: roses, clavells, xeringuilles, malves, xuclamells... en fi, de totes les flors més populars allí hi havia. Un jorn, un dels seus fills, arribà de llunyes terres.—Què portes, fill meu? li digueren sos pares.—Porto unes flors preciosíssimes, són d'aquells païssos d'allà d'allà dels mars... I traient-les poc a poc del lloc on les portava, els hi mostrà unes flors encantadores, com mai s'havien vistes... I veus-aquí que'l fill les plantà i les regà amb molt cuidado cada dia en el seu jardí, i'ls seus pares, tot cofois molt ho celebraven. Mes, fou tanta l'afició que tots els de la casa posaren al conreu d'aquelles exòtiques flors, que sens ells adonar-sen, s'anaren assecant, assecant i morint les altres flors característiques de la terra... Allavors la casualitat donà que un dia la casa fos visitada per un estranger. Aquest que estimava molt les flors, demanà tot seguit, per visitar el jardí. I ja ho crec! tot seguit li acompanyaren...

—Veu? li deien els vellets, amb esguard gojós, veu? aquestes flors tant precioses les va portar el noi de llunyes terres. Veritat que'n són d'hermoses?—Ja ho crec, que sí! responia el cavaller; més aquestes flors, al ser aquí trasplantades, han perdut el mil per mil, com el perden totes les plantes de llur ferrer desarrelades.—Mes vosté no les troba hermoses i flairantes? replicaven els bons e innocents vellets.—Sí, sí, responia el complascent senyor; emprò, ja veuràn, un hom hi és tant familiar amb l'hermosura de aquestes flors en la seva propia terra, que és la meva, que, la

veritat, al veure-les aquí s'hi nota en elles un gran descens de bellesa...m'entenen? Vull dir que un les troba menys boniques i oloroses... Si vostés les vegessin allà! quina exuberancia i hermosura!.. I al notar que'ls vellets callaven, continuà el bon senyor:—Mes, díguime: què no tenen flors en aquesta terra?.. Què no s'hi fan aquí les boniques flors?.. —Sí, senyor, ja ho crec, que sí! i que són, també, flairoses i belles... Mes, el noi, al venir de llunyes terres, i al portar aquí les noves flors, ens aficionà tant al conreu d'elles, que, sens adonar-mos'en, al cap de poc temps les flors del nostre vell jardí s'havien ja musteit i mort.

.....

Aixís mateix, volguts lectors, haurem d'haver de respondre, ben aviat, els Catalans, als forasters que vingan i'ns demanin per nostra llengua i nostra literatura. I no serà això la més gran de les vergonyes? què n'hauràn tret els nostres pares d'edificar tot una Patria, si nosaltres pedra tras pedra, l'anem desmoronant? I no és desmoronar la Patria, l'omplir de vocables exòtics i desfigurats la nostra llengua? I no és desmoronar la Patria tractar de incivils als escriptors Catalans que'ns havem inspirat en *coses de la terra*? ¿Per què no ha de termenar aquesta aborrició a tot lo rural, siguent lo rural la font de vida, el manà de salut de les grans ciutats populosos?

Oh Patria meva, desperta,
que al lluny brilla l'Esperança!

RAMÓN MASIFERN.

Per Mossèn Cinto

La subscripció per al monument a mossèn Cinto, és oberta en les nostres Redacció i Administració.

RENAIXEMENT demana el nom i una petita voluntat dels seus amics, per a posar-ho a les llistes.

Els qui sien de fora Barcelona poden enviar-nos la quantitat en segells de correus.

Per al segón centenari

I

CADA Onze de Setembre, amics, qui se'n hauria sapigut estar de visitar mil vegades aquella entrada del Saló de Sant Joan, o de romandre-hi tot el dia mal que la poca habitud d'estar drets ens tingués segades les cames! Qui, que volgués, no podria deixar els afers del tot o a estones per anar al peu de l'estàtua d'En Casanova a impregnar el cor d'aquella sentor de ver Patriotisme, més dolça que la que embauma l'aire per les mil flors de les corones dedicades a la bona memoria dels defensors de la Patria?

Això era el que feia estacar-m'hi com prè d'una nerviosa immovilitat o millor d'un voluntari empresonament dins de l'invisible cercle forjat amb les patriòtiques recordances. I d'aquest no m'edure-m'en, com tots els anys en aquell jorn, n'esdevenien coneixements d'idees a quina millor, concells per al pervindre a quin més encertat, records d'anyades passades a quin més entusiasta...

Cada any el mateix: s'hi parla de projectes, es té desig d'engrandir, de donar relleu a l'acte, de fer que tingui ressonancia la col·locació de les corones i l'història del fet que les motiva...; però, al següent, s'arriba a la diada sense orientacions noves, sense preparació, a corre-cuita les entitats enllesteixen els rams, col·loquen les cintes, i una minça representació d'elles, una vergonyosament esquifida representació d'elles, acudeix a rendir el tribut als Martres de la Patria.

Mes no ha d'ésser aixís en l'esdevenir; sobretot, per al segón centenari, l'any que ve, s'ha de preparar tot, es té de fer que la perpetuació sigui efectiva, que tothom sàpiga a què s'hi va, al peu de l'estàtua, i que hi vagin tots els qui's diuen Catalanistes a fi de que s'infiltrin en tots degudament la convicció de a què han d'arribar en sacrifici si és que no volen ésser moralment expulsats del moviment Patriòtic. I per a que no'ns trobem com sempre a darrera hora, ens havem proposat publicar quinquenalment les idees i opinions propies i les que'ls amics ens facin coneixre aportant-les totes a l'organisme qui degui, en 1914, portar a cap la cel·lebració, de manera digníssima, del segón centenari de la caiguda de Barcelona amb la qual hi anà aparellada la total pèrdua de la llibertat de Catalunya.

Deixem avui anofat, per a començar, que trobem encertadíssima la idea de traslladar la estàtua d'En Casanova, d'ont és, a d'altre indret del que era la Muralla del Portal Nou; i la trobem bona no sols perquè aixís es farà la deguda distinció entre En Casanova (representació dels Martres Catalans) i altres personatges qui tenen també dignament el seu bronze al Saló de Sant Joan, si que, ademés — i tal vegada majorment — perquè creiem que la estàtua arrecerada a l'Arc de Triomf reb d'aquest, en certes hores del dia, un'ombra màl·fica; s'empetiteix, als ulls estrangers, sota la gegantor de l'arc aixecat en honor a qui rès ha fet per la Patria nostra volguda, ni sisquera respondre degudament un missatge en el qual els descendents d'En Casanova demanaven als descendents de Felip V el que creien que era de justícia per a la vida de la Patria i per al respecte a les patries dels altres pobladors de la terra. En Casanova, fortament abraçat a la bandera de Santa Eulària, s'ha de fer que no estigui privat del sol si qui li projecta ombra no és una de les edificacions Catalanes aixecades per l'esforç industrial o comercial, o per la saviesa de gent Catalana en les arts o en les ciències.

L'any passat, ja's va parlar d'aquest trasllat; fins es discutí del punt on caigué ferit En Casanova, a l'efecte de col·locar en ell la estàtua; es digué que s'havia d'interessar a l'Ajuntament per a que contribuís a les despeses que ocasionaria l'emplaçament de la vella estàtua damunt d'un nou pedestal. I mentrestant, jo rebia d'un amic, entusiasta Catalanista, la oferta de cesió gratuïta dels materials (cals, ciment, etc.) que enguany ha refermat i amb la qual pot, doncs, comptar-se alleugerint aixís el presupost i augmentant l'entusiasme, puix és ben clar que si ell aporta a la obra una part ho farà per l'amor que sent al símbol de la caiguda de Catalunya per que l'estimació a ell és la que'ns farà treballar per la reinstauració de les perdudes llibertats.

Apuntem, doncs, aquesta aportació del bon amic N. Emili Pòlit, i en el segón article parlarem d'idees que han forjat cervells qui pensen en Catalunya i a les quals sols caldrà donar escalf per a que devinguin realitats.

V. A. B.

LA CATALUNYA HEROICA

ELS SETI I BLOQUEIG DE BARCELONA-1713-1714

Del 19 al 25 de setembre de 1713

Dia 19 de setembre

Entre'ls forts de Sans i Montjuic s'establí un violent foc; entretant els fusellers atacaren el cordó del fortí, durant el foc més d'una hora. L'artilleria del Baluart dels Tallers, disparà contra el quarter i casa del duc de Pòpuli, aconseguint que una *columbrina* de llarg alcànç, dels Tallers, introduís una de les seves bales en la habitació del duc, en qual lloc ocasionà serios destroços; aquest fet obligà al quefe dels borbons a canviar d'allotjament, cercant-lo al redós de la muntanya.

L'enemic inicià un foc de canó, cap a les cinc de la tarde, des de les bateries de Gracia.

Dia 20 de setembre

Seguí el foc de Montjuic contra Càn Zafont; la plaça canoneja contra la caballeria que creuava per el plà.

Els voluntaris, com en els seus anteriors atacs, arribaren fins a les trinxeres contraries.

A conseqüència d'una comunicació enviada pel general Villarroel al Consistori dels Diputats, el Governador de Catalunya manà publicar una crida dirigida a tots els ciutadans, comunicant-los per a que dintre de les quarantavuit hores fossin manifestats al Consistori dels Diputats, *tot l'or, plata, diners i altres coses que amb pretext de donació, comanda, dipòsit o amb qualsevol altre motiu, tinguessin en llur poder*, doncs se feien precisos tots aquests efectes per a l'acunyament de moneda amb la qual pagar les despeses de la defensa. En aquest bàndol se senyalava la multa de mil lliures als infractors de lo que en ell se disposava i s'oferia als que denunciessin

una infracció, el cinc per cent de lo que aquella fos.

Dia 21 de setembre

Desseguida que's feu de dia s'observà una columna enemiga que avançava sobre Montjuic per la banda de la *llengua de serp*; aquella composta de dos mil homes, desseguida que fou descoberta s'amagaren darrera el rocam, des d'ont obriren un violent foc contra nostres avançades que no frigaren en contestar enèrgicament i amb gran valor, aconseguint, per fi, cap a mitja tarde desallotjar a l'enemic de la seva posició. El fort del castell que no parà en tot el dia contribuí a l'operació de la qual ne sortí amb greus danys l'enemic.

En Sebastià Dalmau envià una carta al Consistori en la qual deia haver-se enterat que'l Diputat Militar i el general Nebot, havien entrat a Serdanya francesa, perseguits per un cós d'exèrcit comandat per En Fienes, i per qual motiu ell no intentaria anar a reunir-s'hi per creure-ho perillós. Deia que en canvi se mantenia en la Conreria ont anava concentrant homes de Vilassar, Teyà, Orta, Terrassa i altres pobles i que esperava reunir-ne de tres a quatre mil per a presentar-se davant de Barcelona per a col·laborar a la defensa i lluita per a aconseguir l'aixecament del seti de la ciutat.

Dia 22 de setembre

Cap aconfeixement digne de menció ocorregué durant el dia.

A la nit es vegeren grosses foguerades als cims de les muntanyes i especialment a Sant Geroni de la Murtra.

El Concell de Cent, hagué noticia de la pre-

só d'En Francisco Febrés, majordom d'artilleria, i del capità Pino ordenades per En Villarroel.

La Junta ordenà entregar a En Bartomeu Canyadó, batlle de Badalona, 200 lliures per a pagar al coronell de fusellers En Martirià Masagur, qui tenia l'encàrreg de defensar el país de Montalegre, per a qual objecte compta amb 300 homes.

El General en quefe envià diverses comunicacions al Consistori dels Diputats i a la Junta 36.ª, en les quals, ademés d'altres assumptes, se preocupava del poc atesos que estaven els oficials i de les immediates mides a pendre amb respecte a l'equip de les tropes i de la caballeria en particular.

Dia 23 de setembre

Villarroel passà revista a tota la infanteria catalana, trobant-la en estat satisfactori.

Les bateries de la plaça i Montjuic i les de Gracia i Sans, es creuaren quelcunes canonades.

El Comte de Fuenserena, oferí a la Junta de Guerra la formació d'un regiment de cavalleria, coraçes d'Aragó, nomenat de Sant Pere i compost de 300 places.

El Governador de Montjuic comunicà al General en quefe, que s'interessés en anomenar-li un nou ajudant, per haver sigut empresonat per ordre seva el que ho havia estat fins aleshores.

També li recomanava interposés la seva autoritat per a conseguir que la paga li fos entregada amb puntualitat, doncs els inexcusables gastos l'obligaven a fer tal preg.

Dia 24 de setembre

Previ concell i dictamen d'En Villarroel, el Consistori acordà: donar a quiscun dels desertors de cavalleria que de l'enemic es passessin a la ciutat, cinc dobles; i als d'infanteria amb armes i vestuari, 6 petacas, i als qui no volguessin seguir combatent, lliure i segur passaport. Aquestes condicions se feren saber a l'enemic per medi de paperets impresos, que eren testimoni de l'acord prè. Els oficials de les guardies es comprometeren a fer circular els paperets.

Des de la Conreria, envià En Sebastià Dalmau una nova carta en la que donava diverses

noves, entre altres que l'enemic procurava alçar el sometent de la costa per a treure'l de la Conreria per a qual cas, si arribava, estava preparat i confiava escarmentar a l'invasor. Demanava també se li enviessin quelcuns oficials per al comanament de la gent que s'anava concentrant.

També el pare d'aquest patriota ara anomenat, En Amador de Dalmau, prengué part en la defensa del Principat. Se l'encarregà de la compra de dos vaixells i ell s'oferí a fer-ho comptant amb l'ajuda de quelcuns amics, pero no havent trobat qui volgués cooperar a la seva empresa se dirigí a la 24.ª de guerra indicant la necessitat de bestreure els diners per a la compra, si és que aquesta volia verificar-se.

En Andreu Morros, való de nacionalitat i tinent coronell de cavalleria, s'oferí a la formació d'un regiment de la seva arma, de frescentes places.

Dia 25 de setembre

L'enemic començà de bon matí a atrinxerarse i a destruir les cases on no trobaven resistencia. Des de la plaça fou observada aquesta conducta i des de la mateixa se feu un terrible foc en el que hi prenien part tots els defensors i els Baluards de l'Angel, Tallers i Sant Antoni, pero veient que l'enemic no retrocedia sino que havia anat avançant fins a la Casa de Roquer, els voluntaris feren una sortida i apoiats per quelcuns cavalls del regiment de Sant Miquel, els rebutjaren fins a la casa de Minguella, ont intentà l'enemic fer-se fort, no aconseguint-ho per el foc que des dels Baluards se l'hi feia.

Montjuic i la plaça feren foc contra la casa Zafont i quarter de Sans. Entretant l'enemic des de Gracia disparà contra'ls Caputxins i casa Mercader.

Cap al vespre l'enemic cremà quelcunes cases de Badalona entre les que s'hi comptava la Iglesia Parroquial.

En Sebastià Dalmau que's trobava a Montalegre envià a Barcelona la correspondencia d'Italia, entre la que hi havien cartes de l'Emperador, adreçades als Diputats i als Concellers de la ciutat, en les quals l'Emperador acusava rebut de les cartes de les corporacions, acabant dient *que podien estar segurs del paternal carinyo amb que'ls mirava i de lo molt que desitjava tot quant pogués ésser de la seva satisfacció i consol.*

Pro Ciència i pro Patria

UNA bona nova pels qui estimen a Catalunya i's desvetllen pel seu enaltiment i consideració nacional, tant a casa com a fóra.

Era ahir que'l nostre bon amic el ferm catalanista de tota la vida, el doctor Gibert, de Tarragona, publicava la «Tarragona prehistòrica i protohistòrica», llibre d'altíssima erudició en quals primers capítols desbrossa el camí pel esdevenir de la Prehistòria catalana, d'aquesta moderna ciència encara embrió a casa nostra.

I deiem allavors nosaltres, plens d'entusiasme: — Això sí que positivament és fer Patria: interessar als sabis, als intel·lectuals mundials, a aprendre la llengua Catalana, o a tenir-s'ho de fer traduir. Quin bell i atraient espectacle de sobirania per a nostra llengua!

Avui nostre amic estimat, amb una altra obra científica escrita en Català, destinada com la suara dita, a traspassar, malgrat el seu caràcter local, les fronteres, repeteix lo mateix. Amb aquesta obra, titulada «Fauna ictiològica de Catalunya», fa una gran caritat a Catalunya, omplena la llacuna que existia en la Història Natural nostrada. Espanya no té la seva Ictiologia, existeixen no més migrants catàlegs isolats.

Treballs com aquest, tan complerts, són massa per a un home sol, car suposen quantioses despeses i una perseverancia a tota prova. Unicament els poden portar a cap els qui, amb esperit generós de sacrifici i amb idoneïtat científica, estan enamorats de llur Patria i volen afirmar plenament la seva personalitat.

Sabem, i tot això no més amb el seu propi esforç, sense cap tutela oficial, que prompte publicarà l'«Algologia marina de la Catalunya occidental», i una obra sobre'ls Crustacis de Catalunya, de la que ben poca cosa se'n sab, deixant per a més endavant la publicació de la seva obra capdal, la *Mycologia* o Flora micològica de Catalunya.

Endavant, amic; en nom de Catalunya regonogada, moltes, moltíssimes mercès, i vos desitgem forces i molts cabals per a continuar la tasca de dignificació empresa pro Ciència i pro Patria. No gireu la vista enrera; les bones obres un dia troben la seva recompensa a despit de les penyes de mutua alabança i protecció.

D. I D.

LLETRES GALLEGUES

L'ESPASA VENJADORA

Plores, esclau? De ta negra sort
et queixes amb rigor
i dius també, que la mort no cerques
per manca de valor?

Tresor d'un valor que ningú tassa
de l'home és la llibertat;
lluitar per conquerir-la quan l'estima
sens treva deu lluitar.

No siguis covart, ni infeliç, no temis,
no ploris ton dolor,
lluïta, lluita contra tots, car al fi seràs
o mort o vencedor.

Dels mateixos grillons de sa cadena
l'esclau ha de fundir
l'espasa venjadora que li obri
les portes de son pervenir.

Espasa venjadora que en el tirà
el fassi tremolar,
que'ls ulls li ceguïn sos destells llumínics
en el aire al brillar.

Si et veus impotent, no lluitis, no breguis,
no ploris qual muller,
torna't contra'l teu pit l'espasa fera
i lliure podràs ser.

AURELIÀ J. PEREIRA.

(Trad. R. C. i P.)

Glosari de Glosaris

(Quènto literari)

I heus-aquí que darrera de la «Tartana en un camí de Catalunya rau (1) de la mar», seguen una Pageseta i el Glosador.

La minyona vestia modestament, pobrement, mes sos vestits flairaven a clavells i roses. A dins de son gipó envellutat s'hi amagava un còs àgil i graciós, ben tornejat; sa cabellera rossejava com el forment de juliol, i son front, ample i finíssim, s'ornava amb una corona de llorer. Sos braços i peus eren nusos, mes tenien la flaire i la blancor del liri.

El Glosador vestia americana de dril, planxada, pantalón amb trabes, botines de xarol, *sombrero hongo*, posat amb estudiat cuidado. La mirada del Glosador era balada, dormilo-

(1) El verb *raure*, a Catalunya, senyor Xenius, sols s'usa en infinitiu.—N. del A.

na, vaga, somniadora, i adornava el bondadós semblant un bigoti retallat a tall de respall.

El Glosador digué:—Còm és, bona dòna, que us habilleu amb aquestes teles indigentes? Odorantes no ho són, ni són excelses, i això dilucida la poixansa hel·lènica de nostra civilitat...

—Glosador, bon Glosador, el del bigoti de respall i esguard quixotesc, còm és que entorna vostre cos tant bella roba, si despedeix olors clohidrats? Helena vestia senzilla com jo, i sos mantells flairaven com la englantina. Jo no soc barbre com creieu, i, en tot cas, també ho era Helena. Els barbres d'avui són els qui's nomenen civils; llur flaire de cascall bé prou que ho indica. Heu trocat els papers: *Oh civils! no sigueu tan barbres!*

Així parlà la gentil pageseta, i, en tant, Helena, la dels braços tornejats i faç nevada, des de l'Olimp somrigué tota cofoia.

ORLAT D'ARIMONT.

Per la Moral i el Patriotisme

LA cinematografia i la sicalipsis reial, representada en la carn corrupta i corruptora de cantatrius i dançarines, són indubtablement diversions simptomàtiques de la decadència que plana fa temps sobre l'Europa, car l'immoralitat sols cundeix, es propaga, ont hi ha degeneració, sia intensa i natural, per efecte de refinaments de civilització, o superficial, (anc que a voltes sembla profunda), i ingerida a pobles redivius.

Per lo tant, partint de la precedent deducció, de la que creiem en participen molts Catalans refractaris a la desmoralització, els aimants de nostra terra, els que seguim amb consciència de sa transcendentalitat, son renaixement, havem de permaneixen, en ares de tan hermosa realitat i d'ensomnis realitzables en el demà, freds, indiferents davant de l'immoralitat temptadora, vencent tot inductiu impuls del goig a la vida, força innegablement poderosa, an els espectacles que havem esmentat al començ, en els quals s'hi vincula el més fort esperit de suggestivitat, assentat sobre la senzillesa ingenua i l'imbecilitat que tan grans contingents formen arreu, per efecte de la

doble incultura de l'intel·lecte i de la consciència moral.

Pensem els que malgrat ésser joves, sabem encarnar la reflexivitat i normalitzar nostra vida interna, perque sentim ansies d'un superior estat de l'individu i del poble nadiu, que la decadència s'imposa sempre al floreixement, (sols aquest pot arribar a imposar-se an aquella, lo qual, emprò, suposa una hegemonia en la que no devem somniar els Catalans tan partidaris de la llibertat agena), i si de la florescència de nostra terra ens en sentim verament orgullosos, ineludiblement un deure de zel, veement, pero que pot ésser ofuscat, en un moment donat, per l'impuls de que havem parlat abans, ha de fer-nos resoldre les naturals exigencies d'expansió, en la freqüentació de més nobles i educatius espectacles que l'insubstancial novel·leria gràfica del cinematògraf i l'exhibició incitadora a un tendencialisme morbós dintre l'estètica, que deu ésser sempre sintètica, multiforme per a produir el normal sentiment de l'art que és elevació anímica, i no materialisme, a una obsessionant concepció mesquina de la bellesa, car es contrau al culte de l'imatge femenina, iniciada en totes les impudícies, per a major defectibilitat.

Sapiguem, doncs, sobreposar nostre patriotisme conscient i nostre sentit moral a tot intent frèvol i depressiu per aquests, seleccionant les manifestacions de recreu, que també reflecten, com les de més elevats ordres de la vida, el modo d'ésser dels pobles i dels individus.

A. FARGAS I BATLLE

CATALANS!

La ciutat de Balaguer vol commemorar el V.^e centenari de la mort de la sobirania catalana amb la rendició del comte d'Urgell a Ferràn d'Antequera.

Per això demana la vostra cooperació, per a aixecar una fita remembradora, que sia, al ensems, penyora de futur retorn a la possessió de l'arrebassada sobirania.

Per a costejar aquest monument padró o làpida, en les nostres Redacció i Administració, la subscripció és oberta.

GARBELLANT

El *Sanyó Sánchez*, bé vaja, volem dir el Sanyó Rodríguez, està que'ls caixals li espur-
nejen.

Després del bombo amb que'ns el van em-
paquetar: *periodista il·lustre; sociòlogo con-*
cienzudo; hombre de gran tacto i altres flo-
reïos, ara resulta un vulgar governador que
de tres n'erra quatre i encara 'ns quedem curts,
fins al punt de que ja n'hi han dit de totes.

El *sanyó Rodríguez*, però, està tant enfa-
dat, que no's pendrà la molestia de respondre
als que'l critiquen, encara que li diguin cul
d'olla; i, s'en vol anar a casa, com la canalla
esquerpa.

Val més que s'entorni al lilit que això és la
lluna; puix malgrat que'ns fes gracia, ja no'l
trobarem a faltar havent-hi Circ Ecuestre.

Un tal Angel Pulido, que segons tenim en-
tès es un prohom de la literatura espanyola,
anà com a delegat del govern a unes festes
que's celebraren a Munic amb motiu de l'ani-
versari d'una escola establerta en dita pobla-
ció baix els auspicis d'una infanta d'Espanya.

Dit senyor envià unes cròniques al *Liberal*,
i al ressenyar un dels actes, al qual hi assisti-
ren literats i l'element oficial, diu que un tal
Sr. Sanz feu un discurs tant vibrant i patriòtic,
que'l ministre d'Instrucció de Baviera, se girà
a dir-li que: *aunque no entendía el español, se*
había penetrado del discurso que había oído
y se sentía impresionado por su belleza.

Home, senyor delegat espanyol: vol dir que
això no és un modo *pulido* de rifar-se a un
home?

En el «Boletín de la Sociedad de Atracción de
Forasteros» i en un lloc ont hi diu «Movimiento
turístico», hi llegim una relació dels «foraste-
ros» que han sol·licitat els serveis de la «So-
ciedad».

I comença la relació aixís: *españoles y sud-*
americanos, tants, etc.; pero, vaja, trobem

que haurien hagut de posar: *españoles y ex-*
españoles.

Han posat a les cantonades l'anunci d'una
Academia d'Idiomes que diu aixís:

«Vd. no sabe ningún idioma extranjero?
Qué vergüenza!!!»

Si'ls de l'Academia 'ns volen escoltar, tin-
drem el gust de contar-los-hi, que a Catalunya
tothom en sab un, d'idioma estranger.

I, lo pitjor, és que la vergonya la senten de
saber-lo, devegades; al revés del seu ana-
tema.

El títol d'un article de «El Poble Català» ens
fa entrar en dubte i diu aixís:

«VERGONYES NACIONALS

L'ENSENYANÇA A ESPANYA»

En que quedem, amics: vostés són naciona-
listes o nacionals?

Es massa escandalós això de que molts
pobles de Catalunya ens surtin cada any amb
un cartell de festes desgraciant la llengua es-
panyola.

L'altre dia, ens miravem el de la *Seo de Ur-*
gel que feia ganes de apretar a corre, amb
uns *números* la mar d'esparrants: «Batallón
infantil», «Misa de Campaña», «Bendición de
la bandera», «Jura de la bandera», «Retreta mi-
litar».

Prou pena tenen, oi amb tot això? que nos-
altres no'm voldriem, encara que tot ne fós.

NOVES

Centre Autonomista de Dependents del C. i de l'I.—En la Secretaria de la Secció d'Educació d'aquest centre, ha quedat oberta la matrícula completament gratuïta per a un curs que'l distingit lletrat En Xavier Calderó hi donarà sobre Organització Social.

Aquest petit curs, que estarà dedicat a estudiar la constitució i funcionament de cooperatives, sindicats i demés institucions de caràcter associable, constarà de 25 lliçons.

* * *

Ha quedat tancada definitivament l'admissió de treballs pera al concurs que l'Ateneu Nacionalista Republicà, organitzà sobre la publicació d'«Un Compendi de medis per al foment del Nacionalisme», que han sigut numerats com segueix:

1 «Compendi de medis per al foment del Nacionalisme». Lema: Projectari; 2 idem id. id. Lema: Pro Patria; 3 idem id. id. Lema: Mirem sempre endavant; 4 idem id. id. Lema: Enyorament; 5 idem id. id. Lema: «...Que si aquesta dolça patria nostra no arribés a ésser rica i plena, el pecat gravíssim i irredimible dels seus propis fills caldria atribuir-ho...»; 6 idem id. id. Lema: Sinceritat i Honradesa.

* * *

En l'article d'En Girona Llagostera que publicarem en el nombre 145 dedicat a la commemoració del 11 de Setembre intitolat «Remembrances», hi aparegueren qualques errades ben agenes a la nostra voluntat, que, com és de suposar, el bon sentit dels llegidors ja deuria corregir.

Fem aquesta aclaració a pregs de son autor, de qui esperem sabrà ésser indulgent.

* * *

L'Escola d'Art Dramàtica Catalana, anuncia l'inscripció a la matrícula per al curs vinent.

Les oficines del Conservatori estaran obertes de 10 a 1 del matí i de 4 a 6 de la tarde fins el dia 30 de l'actual.

* * *

El Col·legi Montserratí, (Plaça del Rei, número 1, 1.er) dintre de poc obrirà el curs de 1913-1914 sots la direcció de la nova professora Na Dolors Roca, qual regoneguda intel·lectualitat en l'art de la pedagogia, fa que reco-

manem aquest centre d'ensenyament, a totes aquelles famílies que desitgin dotar a ses filles d'una positiva i genuïna instrucció catalanesca.

* * *

Està ja bastant adelantada la làpida que té de col·locarse a Sant Boi del Llobregat, en homenatge al heròic defensor de les llibertats catalanes, En Rafel de Casanova, essent molt probable que'l dia 5 del mes entrant, quedi en disposició de poder-se inaugurar.

Oportunament, s'avisarà a les entitats que han obert subscripció per a tal objecte i a les catalanistes en general, per a fixal-s'hi concretament, el dia definitiu de la celebració de l'acte.

* * *

Ha quedat oberta en la Secretaria d'aquesta Diputació, Secció d'Instrucció Pública i Belles Arts, tots els dies feiners de 10 a 1 fins el dia 30 del corrent, la matrícula de la càtedra de Gramàtica Catalana.

L'obertura de curs serà'l 3 d'octubre, començant l'hora d'ensenyament, a les sis i mitja del vespre, en una de les aules de la facultat de dret de l'Universitat.

* * *

Per al proper diumenge, dia 28 a la nit, la Joventut del Centre Nacionalista Republicà de Gràcia (Llibertat, 2 i 4), ha organitzat una escullida audició de sardanes a càrrec de la renomada cobla «La Principal Barcelonina».

Dita Joventut espera que'ls sardanistes hi assistiran amb entusiasme, a fi de poguer repetir amb freqüència, festivals on s'honori la nostra hermosa dansa.

* * *

L'«Associació de la Premsa» de Sabadell, ha organitzat una «Tombola Benèfica» qual producte serà destinat a la creació d'un Montepiu per a socorrer les necessitats apremiants dels socis llurs.

La comissió organitzadora, prega a totes aquelles persones i entitats que hi vulguin contribuir amb motiu de qualche objecte o en metàl·lic, facin la mercè d'entregar-ho en els establiments següents: Café Ibèric, (Pedregar, 17) F. Guillèm, (Pedregar); Botiga Nova (casa Sostres), Rambla; F. Moragas, (Rosa); i Vda. de J. Julià (Vía Massagué).

Consistori dels Jocs Florals de Girona

ALS poetes i prosadors de Llengua Catalana: El Consistori vos convida de nou a concórrer als Jocs Florals d'enguany per als quals han sigut oferts els següents

PREMIS

Ordinaris:

I Flor natural. Premi d'honor i cortesia; adjudicat a la millor poesia que vingui a concurs. L'autor premiat deurà fer-ne ofrena a la dama de la seva elecció, la qual serà nomenada Reina de la Festa.

II Premi del Consistori. Un objecte d'art, de valor cent pessetes, a un treball en prosa de tema lliure.

Extraordinaris:

III Premi de l'Ilm. Sr. Bisbe. Cent pessetes. A la millor oda que canti la llibertat de l'Església i el triomf de la Santa Creu, obtingut per l'Edicte de Milà.

IV Premi de l'Excm. Ajuntament. Cinquant pessetes. Poesia, tema lliure.

V Premi d'Agustí Riera, President de la Diputació. Setantacin pessetes. Tema lliure.

VI Premi de D. Bonaventura Sabater, Diputat Provincial. Cinquant pessetes. Tema lliure.

VII Premi de D. Bartomeu Bosch, Senador del Regne. Cinquant pessetes. Tema lliure.

VIII Premi de D. Frederic Rahola, Senador del Regne. Cinquant pessetes. A la millor romança sobre algun fet històric de la vida d'en Verntallat, el redemptor dels remences.

IX Premi de D. Manel de Bofarull, Senador del Reine. Objecte d'art. A la millor composició, prosa o vers, que descrigui la festa major dels nostres pobles.

X Premi de D. Dalmau Iglesias, Diputat a Corts. Objecte d'art. Al millor sonet per en Marià Alvarez de Castro.

XI Premi de D. Francisco Monsalvatje.

«Vida gráfica de Nuestro Señor Jesucristo» edició Seix. Tema lliure.

XII Premi de l'Excm. señor Marqués de Camps. Objecte d'art. Tema lliure.

XIII Premi del Centre Catalanista. Objecte d'art. A la millor poesia patriòtica.

XIV Premi de D. Joan Bta. Coromina. Un quadre original de l'ofertor. Tema lliure.

XV Premi de D. Josep Berga i Boix. Un quadre original de l'ofertor. Tema lliure.

XVI Premi de D. Josep Berga i Boada. Un quadre original de l'ofertor. A la millor novel·la curta i de costums de Girona o la comarca.

XVII Premi de la revista musical *Scherzando...* Un bust del Dant (obra d'En Berga i Boada). A la millor melodia per a cant i piano, per a ser executada el dia de festa.

Notes:

Per a nous premis, dels quals n'esperem notícia, publicarem dintre pocs dies un Cartell Suplementari.

No's concediran accésits.

Les condicions relatives a la remesa dels treballs són les acostumades i consagrades per l'ús en aquesta mena de festes.

Les composicions deuràn enviar-se al Secretari del Consistori, carrer del Progrés, 5, per tot el dia 8 del venider mes d'octubre.

El Jurat se reserva el dret de consultar el parer de persones competents per a l'adjudicació del premi de tema musical.

L'acte del repartiment de premis se celebrarà el primer de novembre vinent, diada de Tot-sants.

Formen el Jurat calificador: D. Miquel Sants Oliver, *President*; D. Jaume Bofill i Mates, Mossèn Vicens Piera, D. Xavier Monsalvatje, D. Rafel Masó i Valentí i D. Francesc Sitjà i Pineda, *Vocals*; i D. Lluís G. Pla, *Secretari*.

Girona, 25 d'agost de 1913.

Per la J. D. del Consistori dels Jocs Florals: Ramón Forn, *President*; Lluís G. Pla, *Secretari*.